

Никончук Н.О. Особливості формування узагальненої оцінки у молодшому шкільному віці / Тези XXXIII науково-практичної міжвузівської конференції, присвяченої Дню університету, 18 - 19 березня 2008 року. – Житомир: ЖДТУ, 2008. – С. 214.

214

УДК 159.922

Н.О.Никончук, асист.

Житомирський державного університету імені Івана Франка

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ УЗАГАЛЬНЕНОЇ ОЦІНКИ У МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Проблема оцінювання у молодшому шкільному віці розглядається у роботах М.Е.Боцманової, Т.В.Галкіної, А.В.Захарової, Г.А.Цукерман та інших авторів. На сьогоднішній час недостатньо розкрито питання формування узагальненої оцінки. Проведене нами дослідження рефлексії здібностей учнів початкових класів дозволило побудувати загальну схему оволодіння дітьми здатністю здійснювати узагальнену оцінку умінь та якостей (див. рис.1).

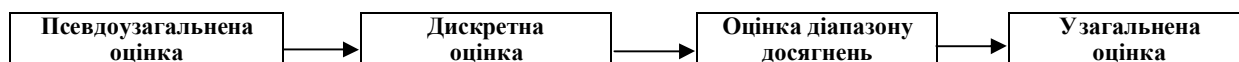

Рис. 1. Етапи формування узагальненої оцінки

На **початковому етапі** при оцінюванні власних умінь і якостей молодші школярі ігнорують невдачі та враховують лише найвищі свої досягнення. При виборі відповідної позначки шкали діти зазвичай не вагаються. У зв'язку з цим їхні оцінки є категоричними та достатньо високими, а тому розцінюються як не зовсім адекватні.

На **другому етапі** школярі здійснюють аналіз найбільших своїх невдач і досягнень, але їм ще не вдається їх оцінити цілісно. Діти не можуть водночас врахувати, що високі і низькі досягнення взаємно компенсують один одного, та оцінюють їх незалежно. Уміння і якості отримують подвійну оцінку.

Досліджуваний В. Оцінює рівень розвитку умінь писати. Вказує на 5 і 7 сходинки. Зауважує: „Коли хочу, то пишу гарно, а коли не хочу – погано. Домашні завдання виходять на 7 сходинку, а класні – ні”.

На **третьому етапі** для оцінювання умінь і якостей школярі використовують оцінку діапазону досягнення. Як і раніше діти ще не можуть цілісно оцінити власні успіхи, проте вони вже позначають той проміжок шкали оцінки, в межах якого знаходяться останні. Учні усвідомлюють, що їхні досягнення відрізняються у різних ситуаціях, разом з тим їхній рівень не нижчий і водночас не вищий за деякі позначки шкали оцінки.

Досліджуваний Б. В умінні „читати” виокремлює складові „читати кожний день” та „читати швидко”. Рівень розвитку першої складової оцінює на 4-5 сходинки, а другої – на 3-4 сходинки.

На **четвертому етапі** ми можемо простежити узагальнену оцінку рівня розвитку умінь та якостей. Школяр повною мірою оволодіває здатністю здійснювати цілісний аналіз невдач і успіхів. Узагальнені оцінки дещо нижчі, ніж псевдоузагальнені і зазвичай знаходяться між полюсами шкали оцінки.

Досліджуваний А. Рангує референтних осіб за рівнем розвитку якості „добро”. Картки з іменами розміщує на двох сходинках – 4 і 7. Коментує: „Вони (ті, хто знаходиться на 4 сходинці) бувають хороші, а бувають погані, а тато, Марина Вікторівна і дідусь найдобріші!”.

На рівні вербального формулювання дискретна оцінка та оцінка діапазону досягнень мають деякі відмінності. Дискретну оцінку школяр надає двома основними шляхами – або використовує відповідні сполучники („і, „та”, „або”, „але”), або застосовує специфічні синтаксичні конструкції, що вказують на прояв протилежних явищ (буває так, буває інакше; іноді так, а іноді по-іншому). Якщо ж учень застосовує оцінку діапазону, то найчастіше послідовно перераховує позначки проміжку шкали, а між самими позначками не робить інтонаційної паузи. До того ж, у ситуації дискретної оцінки досліджуваний використовує позначки шкали, які знаходяться на деякій відстані, а в ситуації оцінки діапазону досягнень застосовує позначки, що знаходяться поряд.

Висловлювання, які містять псевдоузагальнену та узагальнену оцінки, на рівні вербального формулювання суттєвих відмінностей не мають. Для розрізнення цих оцінок слід звернути увагу на те, чи враховує школяр при обґрунтуванні оцінки водночас і досягнення, і невдачі, а також на те, наскільки він диференційовано оцінює окремі складові уміння.